

Beton pro život a krásu

Vážené čtenářky a čtenáři, v tomto čísle věnovaném současným stavbám je názorně ukázáno, že česká architektura ve svých špičkových výkonech nezaostává za světem, ale je již schopná konkurovat tvorbě v zavedených zemích, jako je Německo, Nizozemí nebo Švýcarsko. Beton – ať už „čistý“, nebo v kombinaci s jinými materiály – v ní sehrává zásadní roli. Architekti jej používají tvůrčím způsobem, někdy připomínajícím až sochařská díla, a v těsném sepětí s konstruktéry jej posouvají neustále dál. Projevuje se to ve velmi širokém spektru nejrůznějších typů budov, obytných domů nebo objektů, přičemž některé z nich můžeme vysloveně označit za avantgardní.

Představené stavby lze rozdělit do několika skupin. Krásným příkladem kreativního navrhování jsou nové sakrální stavby, které jsou působivé nejenom svým vzhledem, ale především tím, že obohacují a rozvíjejí svoje nejbližší okolí. Slouží komunitě, která se s nimi ztotožňuje, ale také všem ostatním. Na brněnském sídlišti Lesná vznikl krásný kostel blahoslavené Marie Restituty podle projektu architekta Marka Jana Štěpána, který je odpovědí na otázku, jak by měl vypadat soudobý katolický chrám. V Sedlčanech byla zase postavena modlitebna Církve adventistů sedmého dne (ateliér A8000), sloužící zároveň jako komunitní centrum. Je velmi neobvyklá, futuristická, typologicky novátorská. Charakterem zcela odlišná jsou Boží muka v Hořenicích na Chomutovsku od Pavla Pláničky a Zdeňka Kobzy, která lokalitu obohacují o další rozměr: přes prázdný kříž v betonovém bloku lze vnímat zdejší krajinu postiženou těžbou hnědého uhlí v nečekaných souvislostech.

V české architektuře se už delší dobu daří stavět kvalitní školní budovy prakticky pro všechny druhy vzdělání. Důkazem je mateřská škola ve středočeských Dolních Břežanech (S.H.S architekti), na první pohled přitažlivá dynamickou formou s kulatými okny, ale také hravým ztvárněním venkovních prostor, které měl na starost Zdeněk Sendler. Dolní Břežany novou školkou jenom potvrdily, že mezi vesnicemi, které se nebojí přicházet s progresivními stavbami a uvážlivými urbanistickými řešeními, mají stejně důležité postavení jako mezi městy Litomyšl. Posluchárna Vysoké školy polytechnické v Jihlavě (Pavel Fanta, Zbyněk Šťastný) působivě řeší nedostatek učebních prostor hlavní budovy a doplňuje ji moderním objektem postaveným na trojúhelníkovém půdorysu. Jedná se o odvážný přístup, který je sice kontrastní vůči původní stavbě, ale přesně vyjadřuje ambice instituce založené v jednadvacátém století.

Ve výběru redakce je zastoupen také rodinný dům v Kojetíně u Nového Jičína, neboť ukazuje, jak může překvapivě hladce souznít moderní stavba s venkovským prostředím. Kamil Mrva spolu s Radkem Leskovjanem provedli vzorovou přístavbu k někdejší (již rekonstruované) stodole. Do železobetonového podélného skeletu s přesahujícím stínícím „kšiltem“ umístil chybějící ložnice a nechal jej ještě protáhnout, čímž získal krytá parkovací místa a jakousi neformální bránu. Minimalismus v praxi. Subtilnost použitých betonů – jejich elegance a lehkost – připomíná kreace legendárního brazilského architekta Oscara Niemeyera.

Další dva počiny jsou příslibem do budoucnosti, která se již díky nim stává přítomností: ke slovu přichází umělá inteligence. Při tvorbě opláštění betonového povrchu výdechu z tunelu Blanka na pražské Letné využil výtvarník Federico Díaz průmyslového robota ABB, aby mohla být pojednána plocha o rozměru přesahujícím 500 m². Také při zrodu prvního českého experimentálního domu postaveného pomocí třírozměrného tisku bylo robotické rameno a umělec (Michal Trpák). Dům dostal organický tvar, je opatřen zelenou střechou a nikoliv náhodou dostal jméno Prvok. Žijeme v zajímavé době revolučních změn!

*Petr Volf
kritik umění a architektury*